

ЕТНОКУЛТУРНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА НАСЕЛЕНИЕТО КЪМ 7 СЕПТЕМВРИ 2021 ГОДИНА В ОБЛАСТ ПЛОВДИВ

Окончателни данни

Етнокултурните характеристики на населението са обект на наблюдение от началото на 135-годишната история на преброяванията в страната. При първите преброявания, проведени в края на XIX век (1887 и 1892 г.), са наблюдавани признаците „вероизповедание“ и „матерен език“. През 1900 г. е включен признакът „народност“. При преброяването, проведено в края на 1946 г., вероизповеданието отпада, а другите два признака фигурират до 1975 г., като вместо матерен език се използва наименованието „майчин език“. Единствено през 1985 г. тези признаци са изключени от програмата на преброяването. При преброяванията, проведени през 1992 и 2001 г., се наблюдават признаците „етническа група“, „майчин език“ и „вероизповедание“, а при преброяванията през 2011 и 2021 г. е добавена и „религиозност“.

При последните три преброявания въпросите, свързани с етнокултурните характеристики, са доброволни. Използваните дефиниции и методология, както и формирането на въпросите и отговорите в преброителната карта са изцяло съобразени с основните принципи и препоръки на ООН, свързани с изучаването на населението по етнически и религиозни признаци:

- Доброволност на отговорите;
- Самоопределение;
- Възможност за свободно записан отговор.

Самоопределение по етнос

Етническата група представлява общност от лица, близки по произход, бит, култура и език.

Тенденциите в демографските процеси, обуславящи измененията в броя и структурите на населението, се отразяват върху всички етнически групи в страната. В резултат на това намалява абсолютният брой на населението на двете основни етнически групи (минимално увеличение има само при турския етнос), както и не настъпват съществени изменения в етническата структура между последните две преброявания.

Към 7 септември 2021 г. **българската етническа група** обхваща 513 249, или 86.7% от лицата, отговорили на въпроса за етническа принадлежност. В сравнение с 2011 г. дялът на тази група намалява с 0.4 процентни пункта.

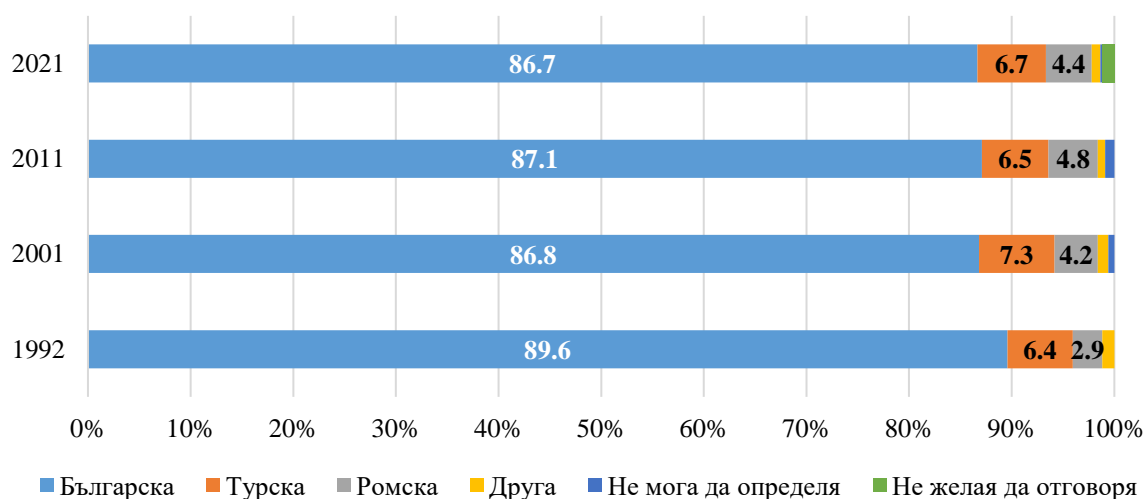
Към **турската етническа група** са се самоопределили 39 585, или 6.7% от отговорилите лица. Относителният им дял нараства с 0.2 процентни пункта в сравнение с 2011 година.

Към третия по численост **ромски етнос** са се самоопределили 26 296, или 4.4% от отговорилите лица. Относителният дял на населението от тази етническа група намалява с 0.4 процентни пункта в сравнение с 2011 година.

Към **други етнически групи** са се самоопределили 5 004 души, или 0.8%.

Лицата, които са посочили, че **не могат да се самоопределят**, са 1 220 (0.2%). Отговор „**Не желая да отговоря**“ са отбелязали 6 914 или 1.2% от отговорилите лица.

Фиг. 1. Структура на населението по етническа принадлежност и години на преброяванията¹ в област Пловдив



Териториално разпределение по етническо самоопределение

През наблюдавания период населението с българско и турско етническо самоопределение се е урбанизирано значително повече в сравнение с ромската етническа група. Към 7 септември 2021 г. в градовете живеят 74.4% от българския, 73.9% от турския и 48.0% от ромския етнос. Процесът на урбанизация в най-малка степен засяга ромската етническа група, по-голямата част от която през целия период 1992 - 2021 г. продължава да живее в села.

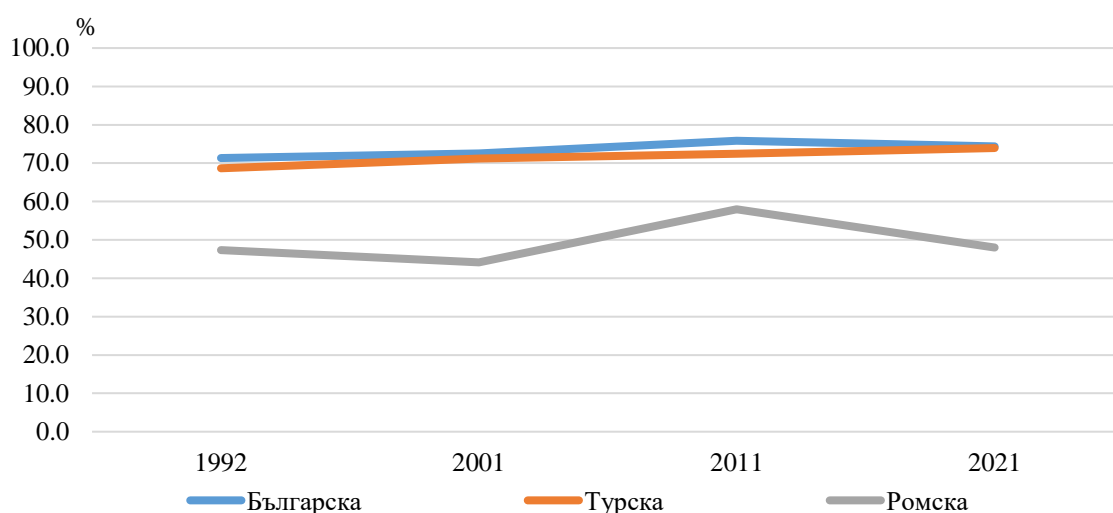
¹ До 1992 г. вкл. в групата „Друга“ са включени и недеklarиралите етническата си група.

През 2001 г. в групата „Не мога да определя“ са включени и недеklarиралите етническата си група.

Поради доброволния характер на въпроса за етническото самоопределение през 2011 и 2021 г. структурата е изчислена към общия брой на отговорилите на този въпрос лица, а не към цялото население.

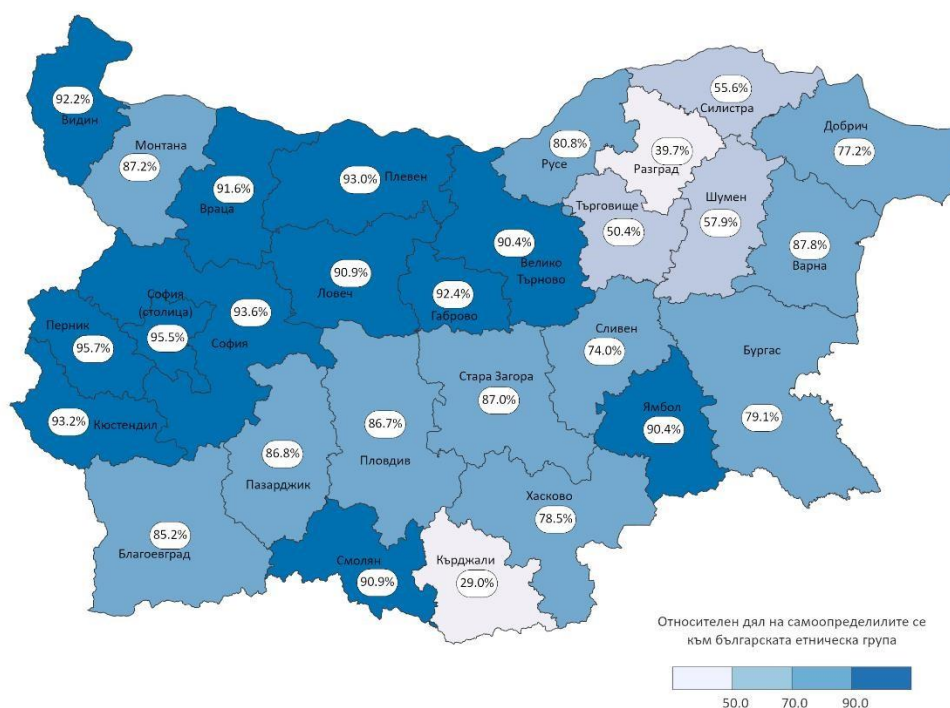
В представянето на структурата на населението по етнос и изчисляването на относителните дялове на съответните категории не са включени лицата, добавени от административни източници, за които липсва информация в използваните при преброяването регистри.

Фиг. 2. Относителен дял на населението от трите основни етнически групи, живеещо в градовете по години на преброяванията в област Пловдив



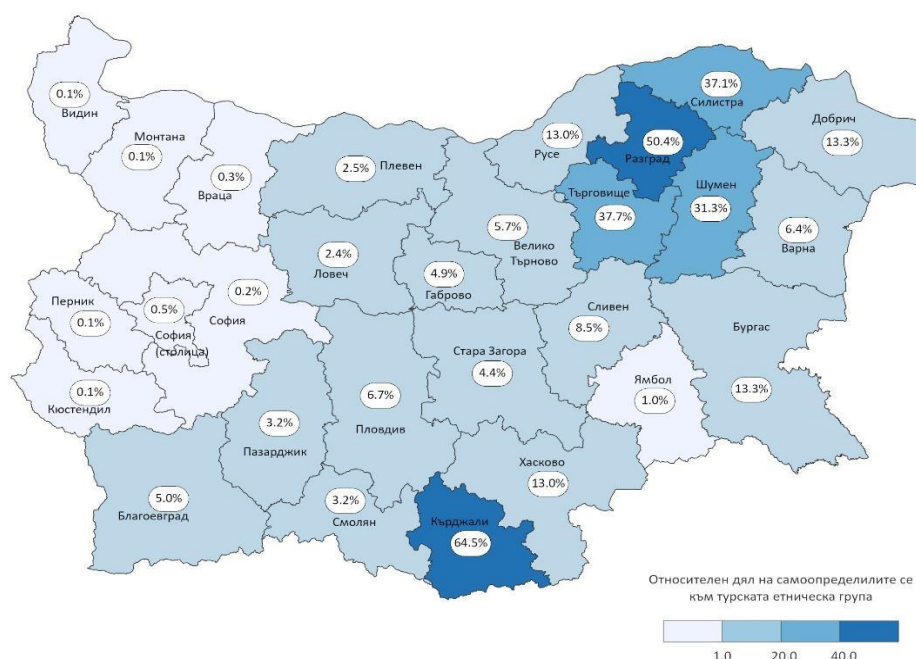
Българската етническа общност преобладава във всички общини на област Пловдив.

Фиг. 3. Относителен дял на самоопределилите се към българската етническа група по области към 7 септември 2021 година



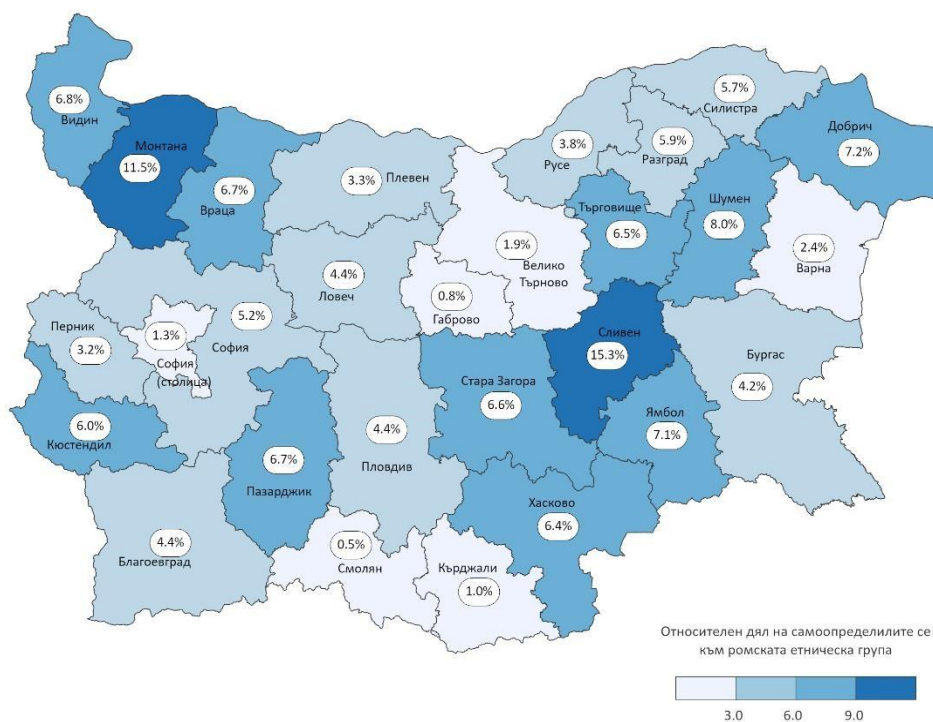
Лицата, самоопределили се към турската етническа общност, са концентрирани териториално главно в общините Кричим (32.4%), Куклен (29.2%), Асеновград (24.4%), Първомай (8.7%) и Родопи (6.0%). Общо в петте общини живее над половината от населението, самоопределило се към турската етническа група - 52.8%.

Фиг. 4. Относителен дял на самоопределилите се към турската етническа група по области към 7 септември 2021 година



Лицата от ромската етническа група са разпределени териториално във всички общини на областта, без Лъки. Най-голям е делът на ромския етнос в общините Перушица - 22.6%, Карлово - 13.3%, следвани от Стамболийски - 13.2%, Брезово - 12.0%, Първомай – 10.и Раковски - по 9.8%.

Фиг. 5. Относителен дял на самоопределилите се към ромската етническа група по области към 7 септември 2021 година

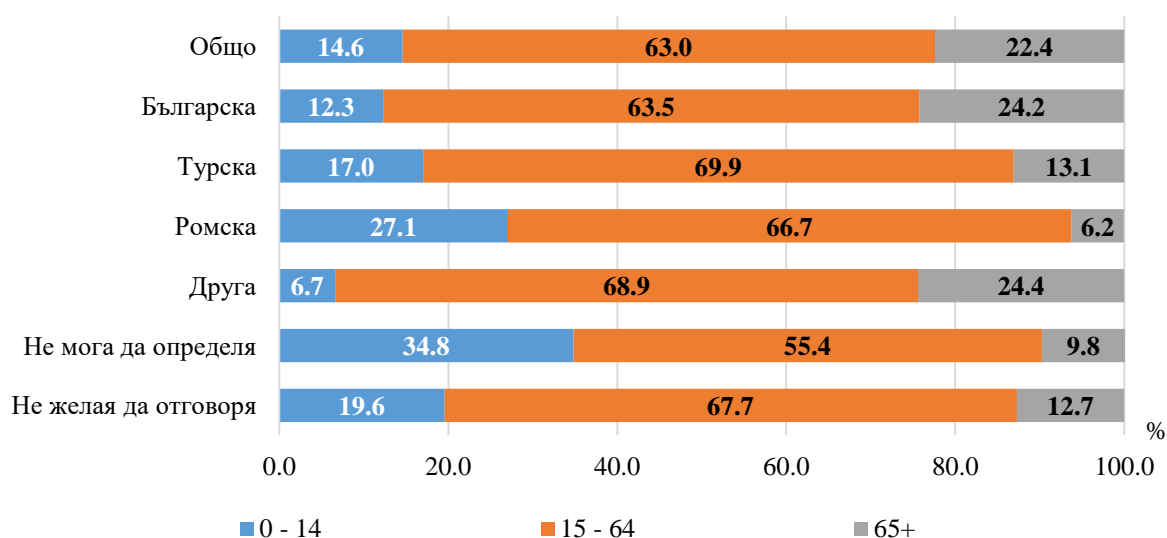


Възраст и етнос

Характерният за последните десетилетия процес на застаряване на населението засяга в най-голяма степен лицата от българската етническа общност. При тази група делът на населението на 65 и повече навършени години е най-висок - 24.2%, при 13.1% и 6.2% съответно за турската и ромската етническа група.

Сред трите основни етнически общности най-висок е делът на младото население (0 - 14 навършени години) при ромите - 27.1% от самоопределилите се към този етнос. С над една трета по-малък е делът на младите при турската етническа група (17.0%) и най-нисък е този дял при българската общност - 12.3%.

Фиг. 6. Възрастова структура на населението по етнически групи към 7 септември 2021 година в област Пловдив



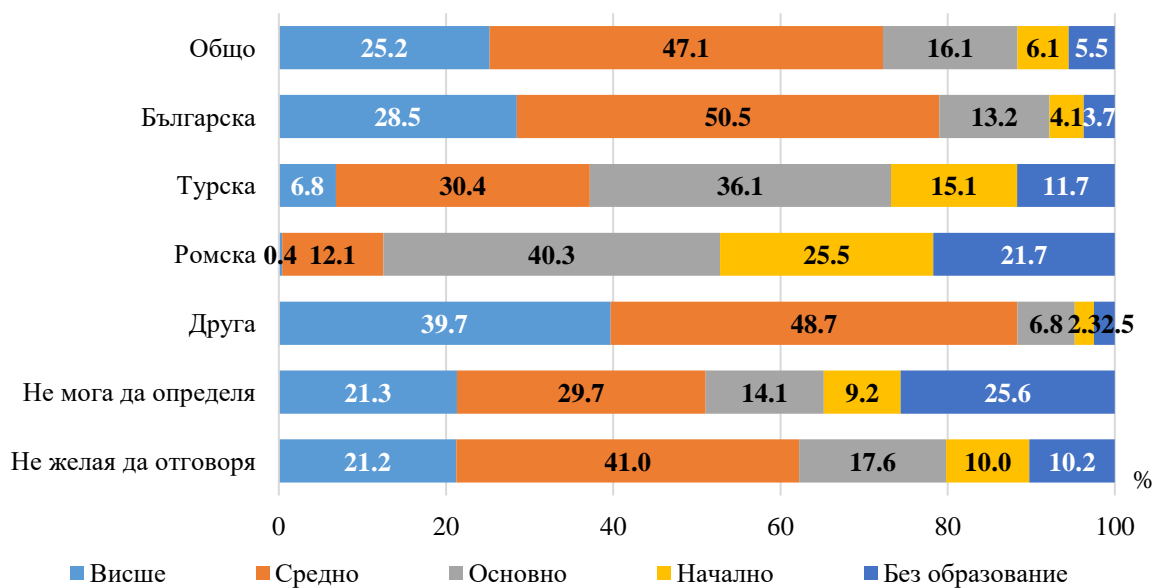
Над една трета (34.8%) от лицата, които не могат да определят своята етническа принадлежност и почти една пета от тези, които не желаят да отговорят, са на възраст до 14 навършени години.

Образование и етнос

Наблюдават се съществени различия в образователната структура на населението по етническа принадлежност. Докато при самоопределилите се като българи на седем и повече навършени години 79.0% са с високо образование (28.5% с висше и 50.5% със средно), то при населението от турската етническа група с високо образование са 37.2% (6.8% с висше и 30.4% със средно), а при ромския етнос относителният дял на този показател е 12.5%, съответно 0.4% с висше и 12.1% със завършено средно образование.

В сравнение с 2011 г. и при трите основни етнически групи се наблюдава положителна тенденция на увеличаване на абсолютния брой и относителния дял на лицата със завършено висше и средно образование. За десет години делът на населението със завършено висше образование нараства от 0.2 на 0.4% сред ромската етническа група, от 3.1 на 6.8% сред турската и от 22.1% през 2011 г. на 28.5% през 2021 г. сред самоопределилите се към българската етническа група.

Фиг. 7. Разпределение на населението по етническа принадлежност и степен на завършено образование към 7 септември 2021 година в област Пловдив



От лицата на 15 и повече навършени години никога не са посещавали училище 0.3% от самоопределилите се към българската етническа група, 3.7% от турската и 8.1% от ромската етническа група.

Децата в задължителна училищна възраст (7 - 15 навършени години), останали извън образователния процес, са 9.4% при ромската общност, 11.3% при турската и 0.9% от самоопределилите се към българската етническа група в тази възрастова група.

Грамотността се определя като умението да се чете и пише с разбиране на прочетеното и написаното. Към 7 септември 2021 г. 13.2% от самоопределилите се към ромската етническа група на възраст 9 и повече навършени години са неграмотни. Този дял е 7.1% и 0.5% съответно за самоопределилите се към турската и българската етническа група.

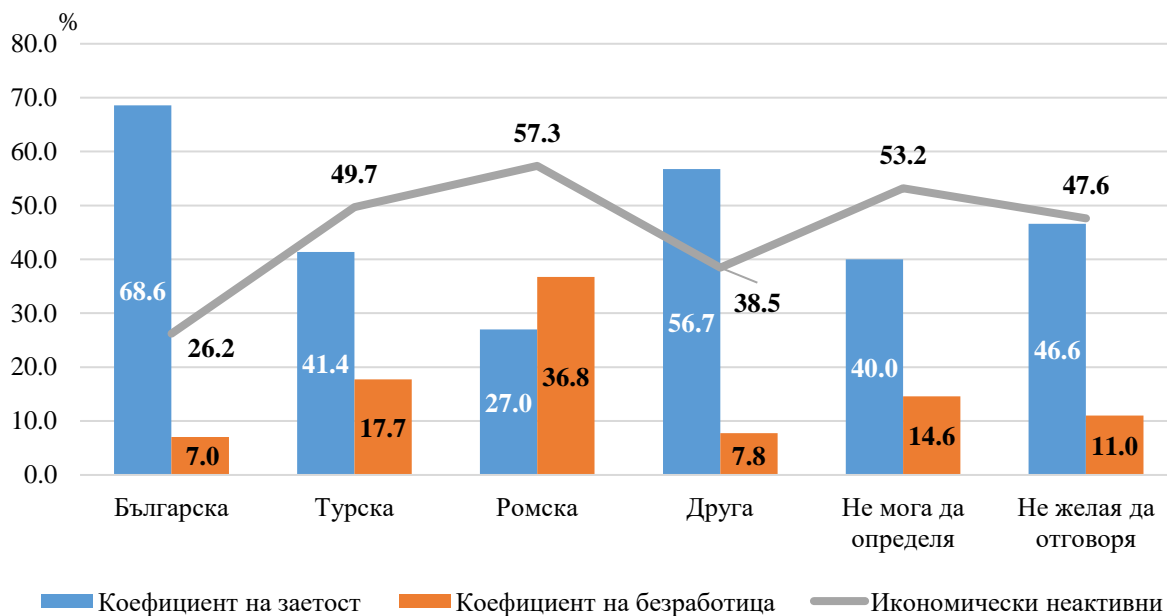
Икономическа активност и етнос

Данните за икономическите характеристики на населението се отнасят до положението на лицата на пазара на труда през седмицата, предхождаща критичния момент на преброяването - 31 август - 6 септември 2021 година.

Налице са значителни различия по отношение на участието на пазара на труда на лицата от различните етнически групи. Най-висока е заетостта във възрастовата група от 15 до 64 навършени години при българската етническа група с коефициент на заетост 68.6%, а най-нисък е този показател при ромската етническа група - 27.0%. Безработицата е най-висока сред самоопределилите се от ромската етническа група. Над една трета (36.8%) от икономически активните лица от този етнос са били безработни през наблюдавания период. Почти всеки пети икономически активен на възраст 15 - 64 навършени години от турската етническа група също е бил безработен през

наблюдавания период. Най-нисък е този показател при самоопределилите се от българската етническа група - 7.0% от икономически активните лица.

Фиг. 8. Коефициенти на заетост и безработица и икономически неактивни лица по етническа принадлежност за лицата на възраст 15 - 64 навършени години в област Пловдив



Незаетите и неучастващи в образование на възраст 15 - 29 навършени години през наблюдавания период варират от 15.8% за българската етническа група, 48.8% за турската до 57.5% за ромската.

Майчин език

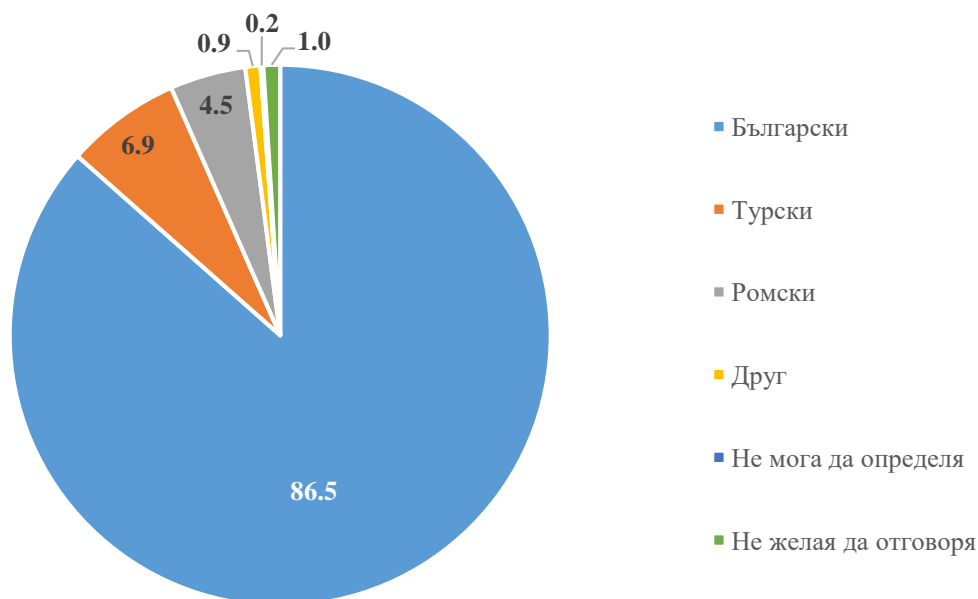
Майчиният език е вторият традиционно изучаван при преброяванията етнокултурен признак.

Майчиният език е първият език, усвоен у дома в най-ранно детство.

Българският е майчин език за 498 281 души, или 86.5% от населението, турският - за 39 581 души, или за 6.9%, и ромският - за 26 113 души, или за 4.5% от отговорилите на въпроса.

Друг майчин език са посочили 5 180 души, или 0.9%. Лицата, които са посочили, че **не могат да определят** майчиния си език са 965 (0.2%). Отговор „**Не желая да отговоря**“ са отбелязали 6 088, или 1.1% от отговорилите лица.

Фиг. 9. Структура на населението по майчин език към 7 септември 2021 година² в област Пловдив



Връзката между етническото самоопределение и самоопределянето по майчин език е силно изразена.

Най-еднородна по майчин език е българската етническа група - сред отговорилите и на двата въпроса за етнос и майчин език 98.9% от лицата от българската етническа група посочват българския за майчин език, 1 820 (0.4%) - турския, 1 819 (0.4%) - ромския и 852 (0.2%) - друг.

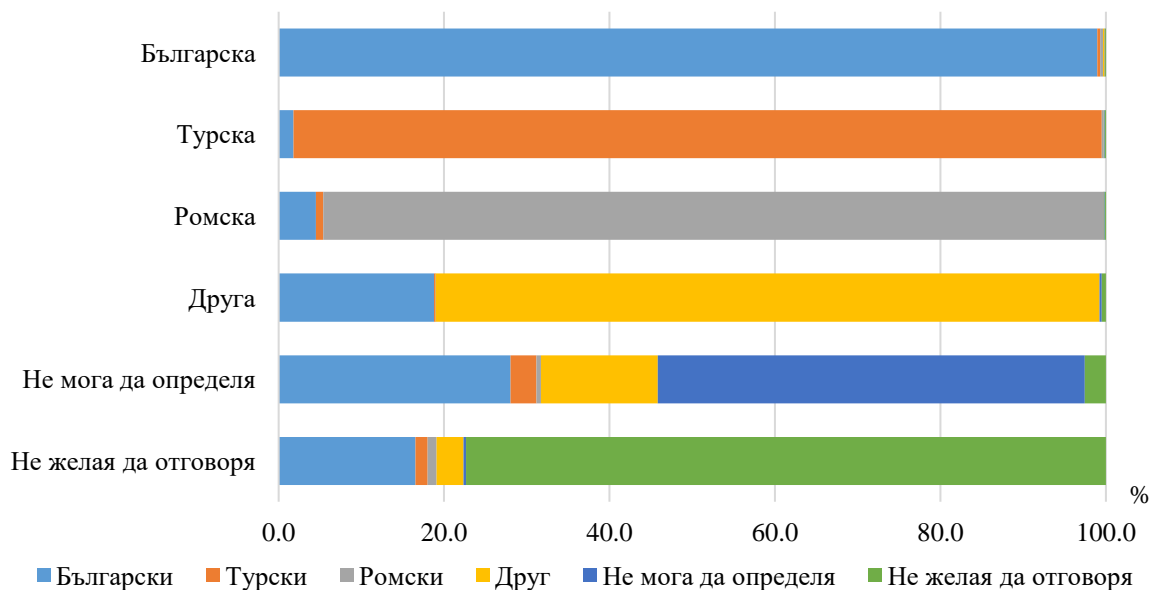
Сред самоопределилите се към турската етническа група за 37 386 души (97.7%) майчин език е турският, а за 682, или 1.8%, майчин е българският език.

Ромската етническа група е малко по-разнородна в своето самоопределение по майчин език:

- 24 144 души, или 94.3%, са посочили ромския за майчин език;
- 1 154, или 4.5% - български;
- 225, или 0.9% - турски.

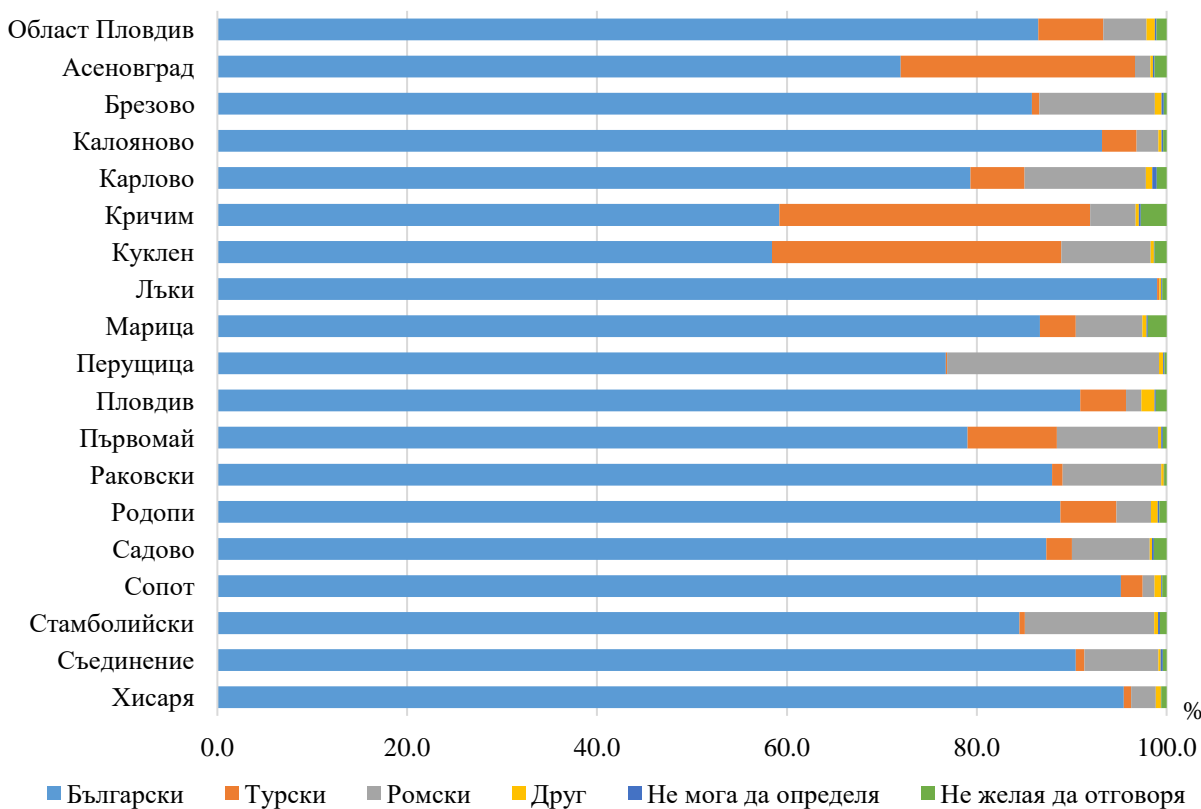
² В представянето на структурата на населението по майчин език и изчисляването на относителните дялове на съответните категории не са включени лицата, добавени от административни източници, за които липсва информация в използваните при преброяването регистри.

Фиг. 10. Структура на населението по етническа принадлежност и майчин език към 7 септември 2021 година в област Пловдив



Териториалното разпределение на населението според посочения майчин език до голяма степен е идентично с разпределението по етническа принадлежност.

Фиг. 11. Разпределение на населението по майчин език и общини в област Пловдив



Вероизповедание

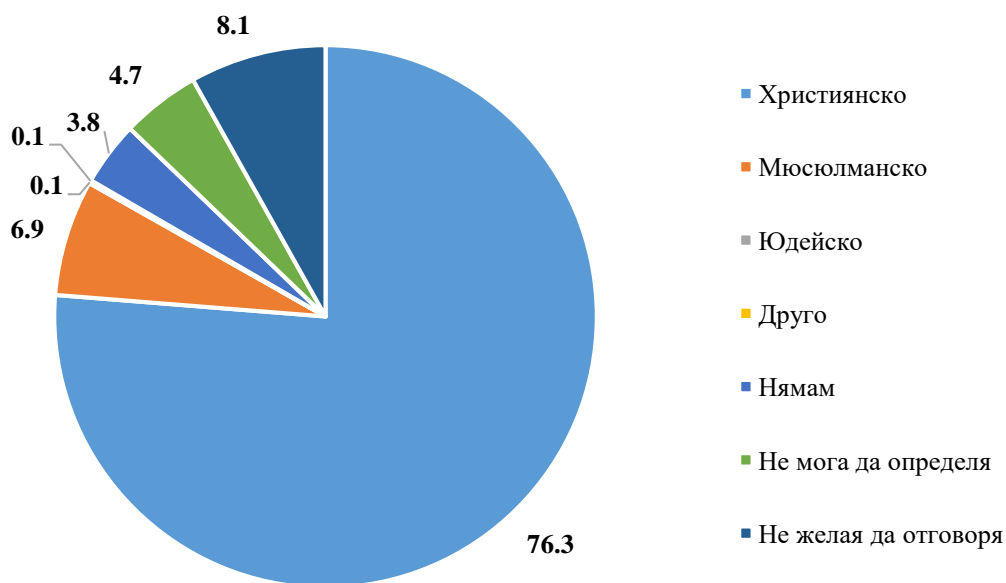
Вероизповеданието е принадлежността на лицето към дадена група, обособена исторически и характеризираща се с извършването на определени религиозни обреди (източноправославни, католически, протестантски, мюсюлмански и други).

Лицата, самоопределили се към християнско вероизповедание, са 439 779, или 76.3% от отговорилите на въпроса. Сред тях преобладават източноправославните християни - 412 672, или 93.8% от посочилите християнско вероизповедание, следват лицата с католическо вероизповедание - 18 582 (4.2%), протестантско - 5 814 (1.3%) и 1 364 (0.3%) са посочили арменско апостолическо вероизповедание. Отговорът „друго християнско“ са избрали 1 347, или 0.3% от отговорилите на въпроса.

Мюсюлманско вероизповедание са посочили 39 851 лица, или 6.9%, юдейско - 156, а други вероизповедания изповядват 522 лица.

Към 7 септември 2021 г. 21 980 (3.8%) лица са отговорили, че нямат вероизповедание, 27 060 (4.7%) са изпитали затруднения да определят своето вероизповедание, а 46 860 (8.1%) са отбелязали отговор „не желая да отговоря“.

Фиг. 12. Структура на населението по вероизповедание към 7 септември 2021 година³ в област Пловдив

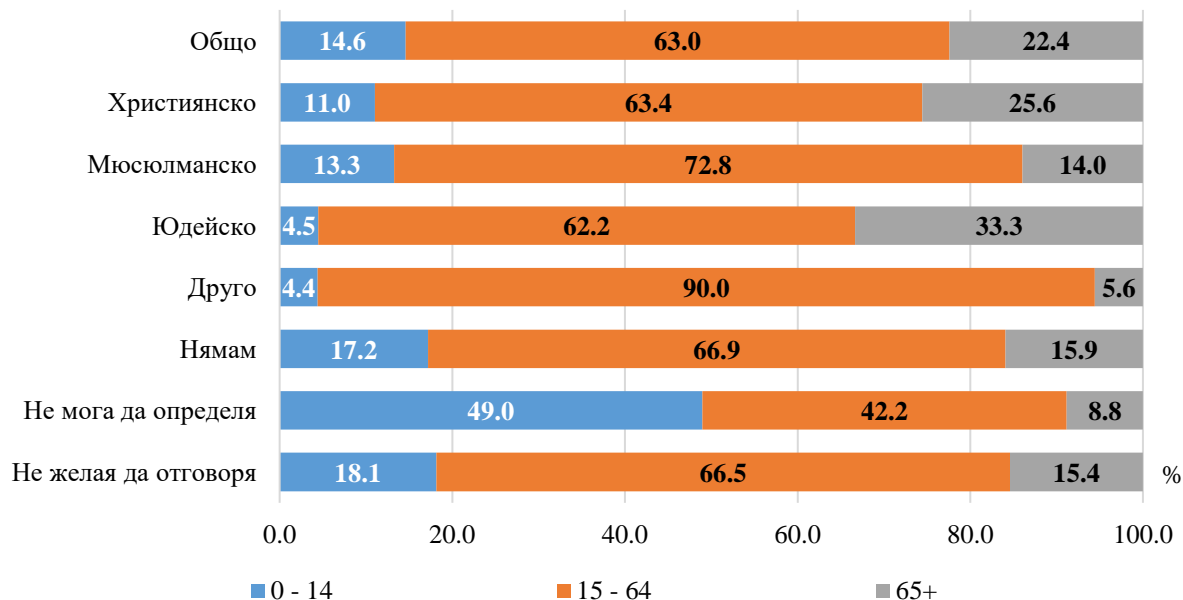


Възрастовото разпределение на лицата, самоопределили се към различните вероизповедания показва, че най-висок е относителният дял на възрастните (65+ години) при лицата, изповядващи юдейско вероизповедание - 33.3%, а най-нисък - при тези посочили „друго“ (5.6%). Сходно с разпределението по етническа принадлежност,

³ В представянето на структурата на населението по вероизповедание и изчисляването на относителните дялове на съответните категории не са включени лицата, добавени от административни източници, за които липсва информация в използваните при преброяването регистри.

където най-висок е делът на лицата на възраст до 14 навършени години в категорията „не мога да определя“ - 49.0% от посочилите този отговор.

Фиг. 13. Възрастова структура на населението по вероизповедание към 7 септември 2021 година в област Пловдив



Вероизповедание и етнос

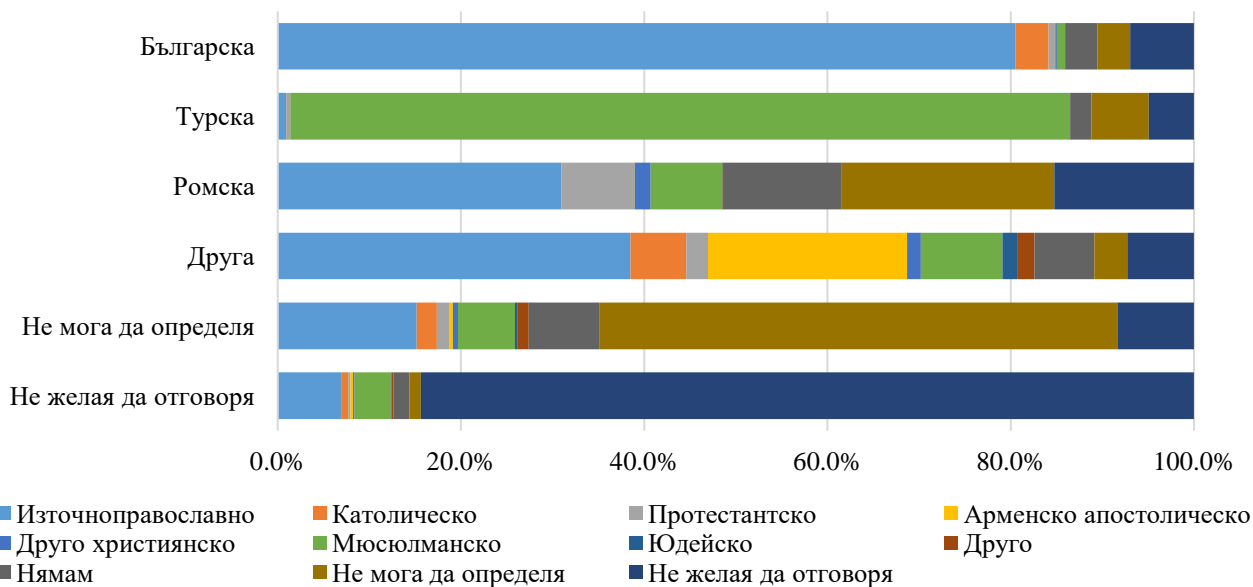
При лицата, самоопределили се към българската етническа група, 401 859 души, или 80.5%, са с източноправославно вероизповедание, 18 170 (3.6%) - с католическо, 3 472 (0.7%) - с протестантско, и 4 522 (0.9%) - с мюсюлманско вероизповедание. Отговор „нямам“ са посочили 17 254 (3.5%) лица, а „не мога да определя“ – 17 777, или 3.6% от самоопределилите се към българската етническа група.

За 32 533 души (85.0%) от самоопределилите се към турската етническа група отбелязаното вероизповедание е мюсюлманско, 358 (0.9%) са избрали източноправославно вероизповедание, 880 (2.3%) от тази етническа група са посочили, че нямат вероизповедание, 2 390 (6.2%) не са успели да се самоопределят.

Сред самоопределилите се към ромската етническа група преобладават тези с източноправославно вероизповедание - 7 911, или 30.9%. Мюсюлманско вероизповедание е посочено от 2 012 (7.9%) от ромите, протестантско - от 2 031 (7.9%), „нямам“ вероизповедание са отбелязали 3 315 (13.0%) и „не мога да определя“ - 5 940 (23.2%) от самоопределилите се към ромската етническа група.

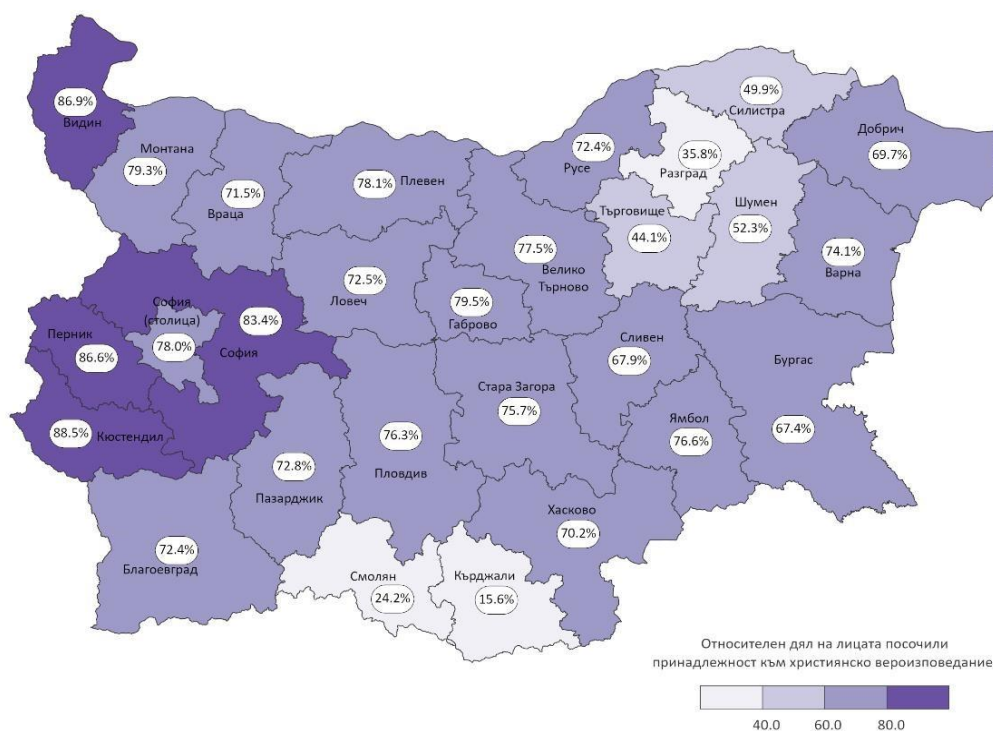
Най-висок е делът на лицата, които са декларирали, че не желаят да посочат вероизповеданието си сред ромската етническа група - 15.2%, а най-нисък - сред лицата, самоопределили се към турската етническа група (4.9%).

Фиг. 14. Структура на населението по етническа принадлежност и вероизповедание към 7 септември 2021 година в област Пловдив



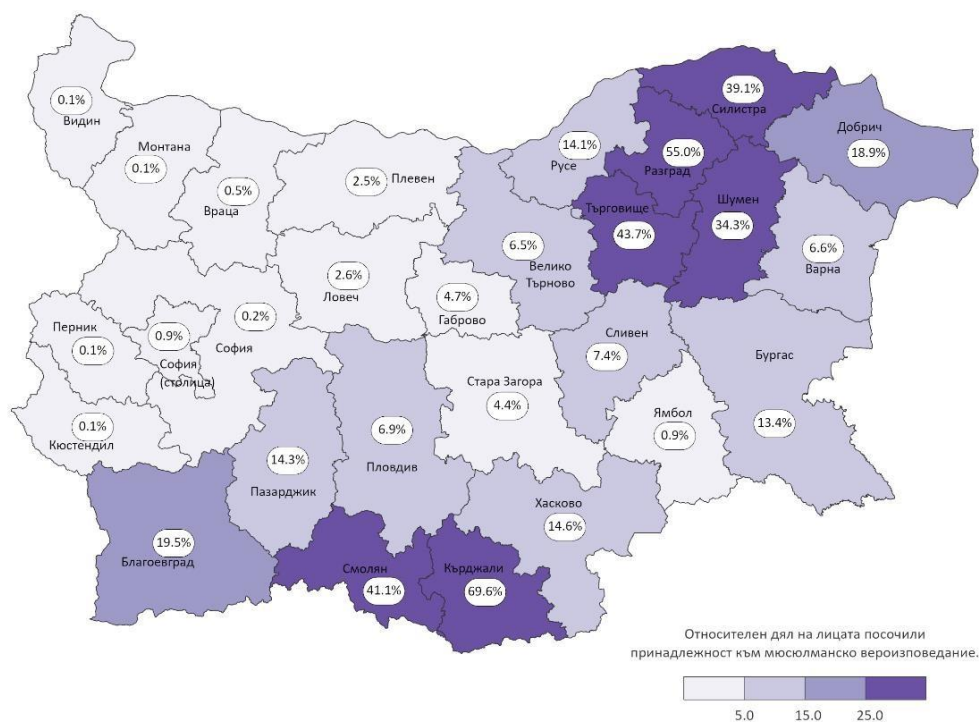
В териториален аспект най-висок е дялът на самоопределилите се към християнско вероизповедание в общините Раковски (86.8%), Перушица (86.6%), Брезово (86.5%) и Сопот (85.7%), а най-нисък - в общините Лъки (36.5%), Кричим (45.7%) и Куклен (57.6%).

Фиг. 15. Относителен дял на лицата, самоопределили се към християнско вероизповедание, по области към 7 септември 2021 година



Лицата, самоопределили се към мюсюлманско вероизповедание, са концентрирани предимно в общините Кричим (32.5%), Куклен (31.1%), Асеновград (24.0%), Лъки (11.0%) и Първомай (8.9%). Най-нисък е този дял в общините Перушица, Хисаря, Брезово и Съединение - от 0.1% до 0.8% от отговорилите на въпроса.

Фиг. 16. Относителен дял на лицата, самоопределили се към мюсюлманско вероизповедание, по области към 7 септември 2021 година



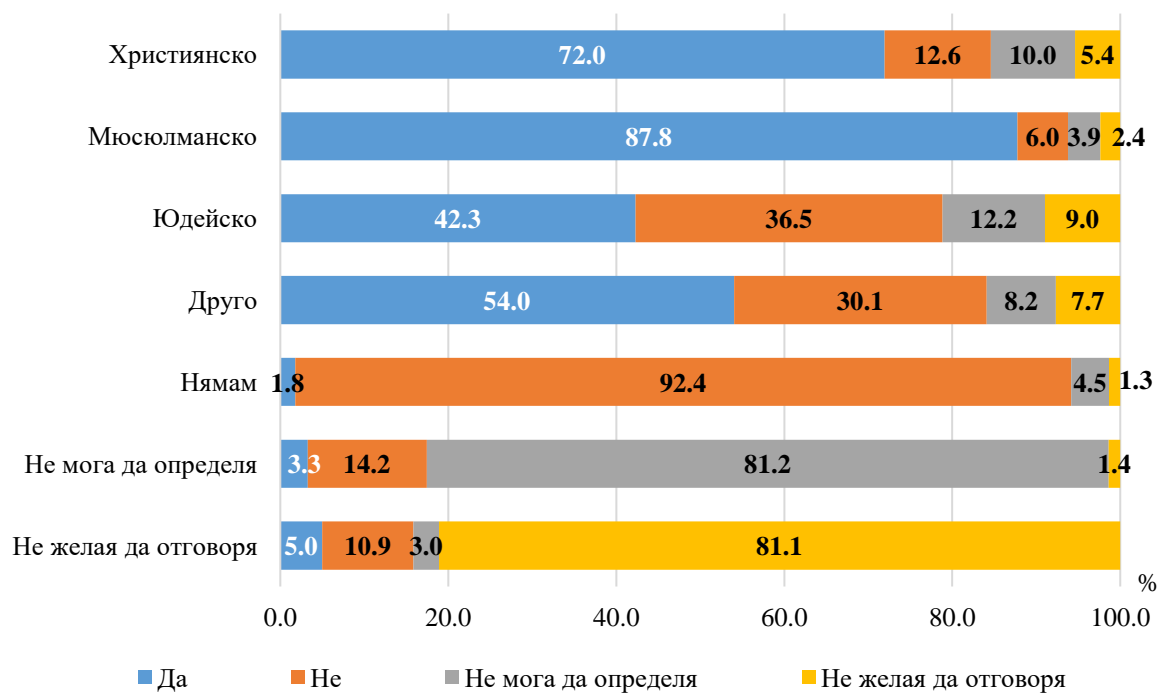
Религиозност

Религиозността е мироглед и поведение, нагласи и обичаи, основани на вярата в божествено или висше същество, свръхестествени сили, както и съвкупност от морални норми, практики, ценности, институции и ритуали, съпровождащи този мироглед.

Към 7 септември 2021 г. 355 362, или 61.7% от отговорилите на въпроса „Религиозен ли сте?“, са отбелязали „да“, 15.2% са отбелязали „не“, 12.2% „не мога да определя“, а 11.0% са избрали отговор „не желая да отговоря на въпроса“. От отговорилите с „да“ 55.8% са жени, а 44.2% са мъже.

Комбинирането на въпросите за вероизповедание и религиозност показва, че 87.8% от самоопределилите се към мюсюлманско вероизповедание са посочили, че са религиозни, докато при самоопределилите се към християнско вероизповедание този дял е 72.0%.

Фиг. 17. Разпределение на населението по вероизповедание и религиозност към 7 септември 2021 година в област Пловдив



**1. Население по етническа принадлежност и по общини в област Пловдив
към 7 септември 2021 година**

Общини	Общо	Етническа група				Не мога да определя	Не желая да отговоря	Непоказана
		българска	турска	ромска	друга			
Област Пловдив	634497	513249	39585	26296	5004	1220	6914	42229
Асеновград	57601	39911	13225	211	139	97	707	3311
Брезово	6170	5073	29	705	28	16	28	291
Калояново	10598	9497	353	287	29	8	27	397
Карлово	46784	35177	2538	5953	311	216	472	2117
Кричим	7245	4045	2234	338	61	14	211	342
Куклен	6276	3550	1754	557	33	14	96	272
Лъки	2220	2096	3	-	3	3	24	91
Марица	32154	27553	960	1816	104	52	511	1158
Перущица	4298	3083	5	909	14	1	11	275
Пловдив	319612	265207	13943	4953	3690	591	3873	27355
Първомай	21807	16582	1808	2138	82	28	93	1076
Раковски	25893	22118	115	2530	72	19	73	966
Родопи	32689	27694	1889	1141	217	75	282	1391
Садово	14766	12281	345	1239	29	26	239	607
Сопот	8375	7365	185	136	71	2	40	576
Стамболийски	18107	14510	55	2255	60	31	137	1059
Съединение	9310	8115	77	698	20	14	36	350
Хисаря	10592	9392	67	430	41	13	54	595

**2. Население по майчин език и по общини в област Пловдив към
7 септември 2021 година**

Област	Общо	Майчин език				Не мога да определя	Не желая да отговоря	Непоказан
		Български	Турски	Ромски	Друг			
Област Пловдив	498281	39581	26113	5180	965	6088	58289	634497
Асеновград	38132	13074	846	140	97	672	4640	57601
Брезово	4956	46	702	41	14	17	394	6170
Калояново	9390	366	232	33	16	37	524	10598
Карлово	34782	2506	5595	301	205	454	2941	46784
Кричим	4024	2223	326	24	12	186	450	7245
Куклен	3455	1804	556	19	5	75	362	6276
Лъки	2074	5	-	4	2	10	125	2220
Марица	26483	1155	2141	134	40	608	1593	32154
Перушица	2995	6	871	17	5	9	395	4298
Пловдив	256127	13587	4572	3878	381	3209	37858	319612
Първомай	16050	1913	2161	71	31	83	1498	21807
Раковски	21603	271	2548	66	15	61	1329	25893
Родопи	27458	1828	1125	220	49	239	1770	32689
Садово	12193	375	1144	34	30	185	805	14766
Сопот	7216	176	94	54	6	36	793	8375
Стамболийски	14012	92	2257	70	31	118	1527	18107
Съединение	8005	79	690	22	20	35	459	9310
Хисаря	9326	75	253	52	6	54	826	10592

**3. Население по вероизповедание и по общини в област Пловдив
към 7 септември 2021 година**

Области	Общо	Вероизповедание					Не мога да определя	Не желая да отговоря	Непоказано
		християнско	мюсюлманско	юдейско	друго	нямам			
Област Пловдив	634497	439779	39851	156	522	21980	27060	46860	58289
Асеновград	57601	34618	12726	8	20	1069	1184	3336	4640
Брезово	6170	4999	29	1	-	152	299	296	394
Калояново	10598	8586	446	3	-	314	348	377	524
Карлово	46784	31824	2306	3	15	1966	3576	4153	2941
Кричим	7245	3108	2211	2	-	151	559	764	450
Куклен	6276	3408	1838	1	1	55	176	435	362
Лъки	2220	765	230	1	-	269	414	416	125
Марица	32154	22856	947	-	9	1121	2048	3580	1593
Перущица	4298	3379	3	-	2	65	263	191	395
Пловдив	319612	216853	13796	125	437	12838	11644	26061	37858
Първомай	21807	16115	1813	-	3	389	1262	727	1498
Раковски	25893	21328	336	2	4	958	1247	689	1329
Родопи	32689	25369	2126	5	19	829	881	1690	1770
Садово	14766	11763	339	-	2	309	630	918	805
Сопот	8375	6499	168	1	2	156	259	497	793
Стамболийски	18107	12957	426	1	2	501	1373	1320	1527
Съединение	9310	7173	74	1	2	626	412	563	459
Хисаря	10592	8179	37	2	4	212	485	847	826